

Vangnet Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Jaarverslag 2020

OGGZ in regio Westelijke Mijnstreek en Zuidelijk Zuid-Limburg

Vangnet OGGZ

Het Vangnet OGGZ is een meldpunt waar zowel burgers als instellingen terecht kunnen voor advies of een melding kunnen doen over mensen die zorg nodig hebben, maar daar zelf niet om vragen of hulp weigeren. Mensen die vaak problemen hebben op verschillende gebieden, zoals psychiatrische klachten, verslaving, vervuiling of schulden.

Het Vangnet OGGZ probeert deze mensen, soms ongevraagd, zo goed mogelijk te helpen, bezoekt mensen thuis, bouwt contact op, inventariseert en schat risico's in. Waar mogelijk worden mensen toegeleid naar reguliere zorg.

195 adviesvragen in 2020

284 meldingen in 2020

178 meldingen in behandeling uit voorgaande jaren

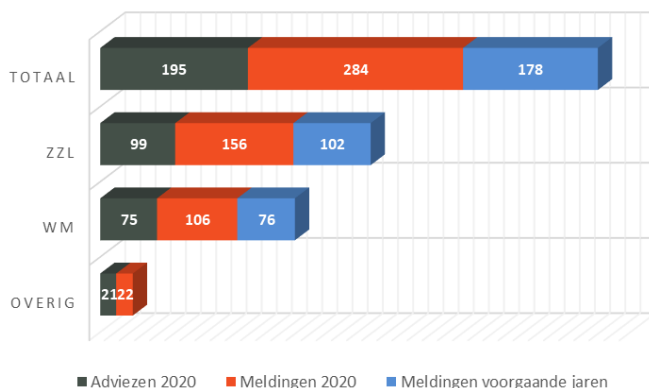
Het werk van de vangnetmedewerkers is in 2020 door de Coronapandemie veranderd. De aangescherpte maatregelen vanuit het RIVM maakte dat minder mensen thuis bezocht konden worden. Een aantal contacten heeft telefonisch plaatsgevonden, maar al snel bleek dit in veel gevallen geen optie. Vangnetmedewerkers zijn in hun werk gewend om 'out of the box' te denken en zo ook in deze coronatijd.

Als het weer het toeliet vonden contacten plaats op een bankje in het park, bij mensen in de tuin of tijdens een wandeling. Maar als het noodzakelijk was, werden mensen toch thuis bezocht. Uiteraard alles op 1½ meter afstand en met beschermingsmiddelen.

Het was vooral zaak om er voor te zorgen dat het contact, dat vaak moeizaam tot stand is gekomen, behouden blijft en cliënten niet verder verkommeren.

Nieuwe meldingen werden dan ook gewoon opgepakt, per situatie werd bekeken wat nodig was. Ook voor advies- en consultatievragen was het Vangnet OGGZ nog steeds bereikbaar. Met name in de beginperiode van COVID waren er veel adviesvragen van ketenpartners die eveneens een manier zochten om het contact met hun cliënten niet de verliezen.

Grafiek 1. Aantal adviesvragen en dossiers in behandeling in 2020

Het Vangnet denkt graag met u mee

Tabel 1. Adviesvragen en meldingen in behandeling in 2019 en 2020 per gemeente

	2020		2019	
	Advies	Melding	Advies	Melding
Beek	8	34	4	13
Beekdaelen (Schinnen)	1	15	1	9
Sittard-Geleen	59	107	30	151
Stein	8	26	3	24
Eijsden-Margraten	5	12	3	16
Gulpen-Wittem	2	12	3	12
Maastricht	76	192	52	225
Meerssen	5	11	1	10
Vaals	2	13	1	12
Valkenburg a/d Geul	8	18	5	17
Buiten de regio	10	11	4	15
Overig	11	11	16	14
Totaal	195	462	123	518

De contacten genoemd onder 'Overig' betreffen anonieme meldingen, dakloze mensen of personen die elders ingeschreven staan maar in de Zuidelijk Zuid-Limburg verbleven.

6% direct opgepakt van de meldingen werd als urgent ingeschat en op de dag van de aanmelding opgepakt

Meldingen

In 2020 heeft het Vangnet OGGZ **284** nieuwe meldingen opgepakt. Hierbij gaat het om zorgmeldingen met een langdurige interventie. Daarnaast was er in 2020 nog betrokkenheid bij 178 cliënten die in voorgaande jaren zijn aangemeld.

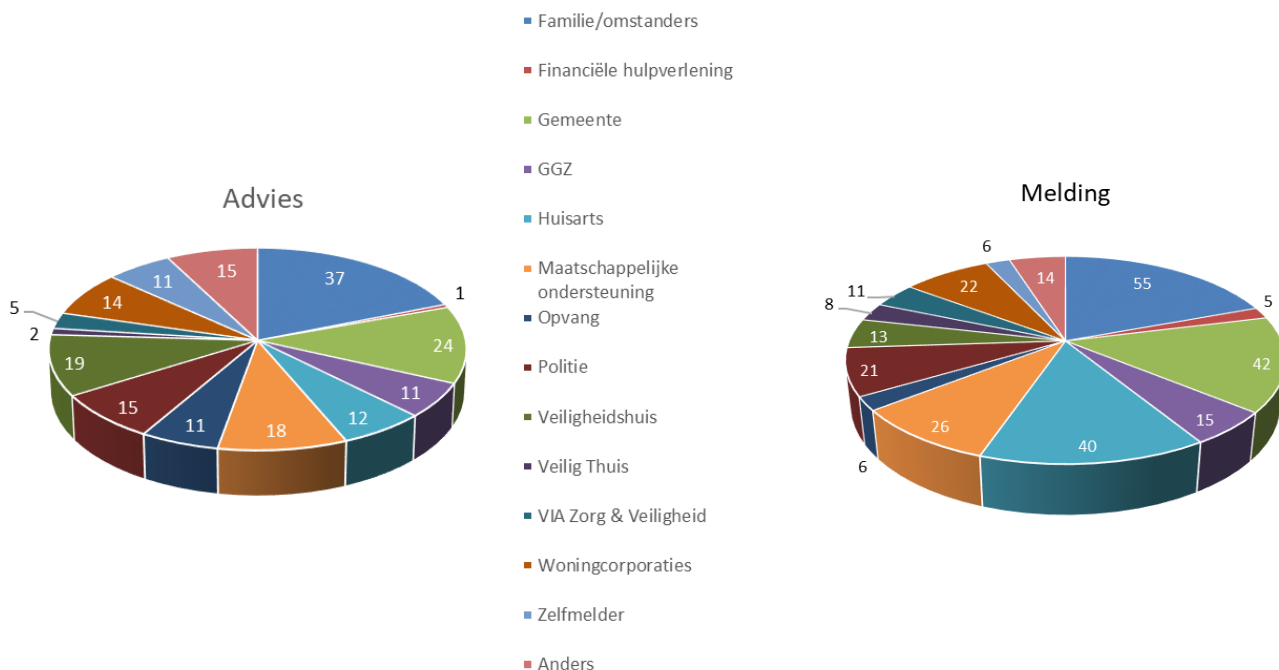
Advies en consultatie

In 2020 zijn er 195 vragen voor advies en consultatie geweest. Bij advies en consultatie wordt er een beroep gedaan op de expertise van het Vangnet OGGZ met de betrekking tot de OGGZ-visie op hulpverlening en de kennis van de sociale kaart. Dit kan telefonisch, in een multidisciplinair overleg of tijdens een gezamenlijk huisbezoek.

Monitoring

In 2020 zijn 12 dossiers omgezet in monitoring, omdat het 'vinger aan de pols' contacten betreft. Zowel doorgeleiding naar reguliere hulpverlening als ook afsluiten is geen optie. Enkele malen per jaar een contact maakt dat mensen in beeld blijven en niet verder verkommeren. Indien de situatie verslechterd, wordt het weer een actieve melding. Het betreft 10 personen in ZZL en 2 in de WM.

Figuur 1. Adviesvragers en Melders in 2020

Melders

In figuur 1 is te zien dat zowel familie, burgers als ook professionals het Vangnet weten te vinden voor advies of het doen van een melding. De meeste vragen en meldingen komen van familie en omstanders zoals burens. Maar ook huisartsen en de diverse afdelingen van de gemeenten hebben vaak contact met het Vangnet.

Naast politiemeldingen die binnenkomen via het VIA Zorg & Veiligheid, komen er ook rechtstreeks meldingen binnen bij het Vangnet. Dit zijn vooral meldingen van wijkagenten die vaak samen op pad gaan met de vangnetmedewerkers of de WijkGGD'er.

Kenmerken van de doelgroep

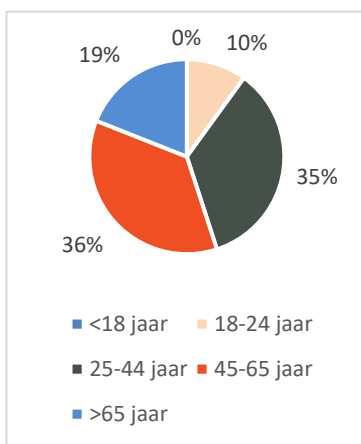
De OOGZ-doelgroep is divers. De OGGZ-cliënt bestaat niet.

Over het algemeen zien we meer mannen dan vrouwen, vooral in de leeftijd tussen 25 en 64 jaar. Het merendeel van de cliënten heeft problemen op meerdere leefgebieden, woont alleen, heeft een uitkering om in levensonderhoud te kunnen voorzien, werkt niet en participeert niet.

Leeftijd

Meer dan 70% van de groep is tussen de 25 en 64 jaar oud.

Figuur 2. Leeftijd

Man-vrouw

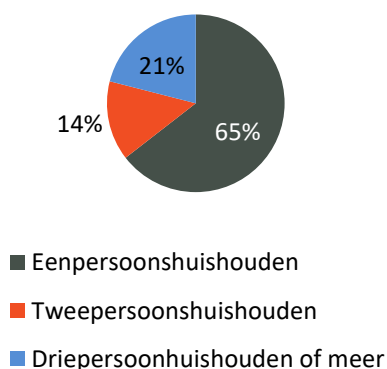
Er worden meer mannen dan vrouwen gemeld. De verhouding man-vrouw is de afgelopen jaren vrijwel hetzelfde gebleven.

Huishoudens

Het merendeel van de gemelde personen woont alleen.

Figuur 3 Huishoudens

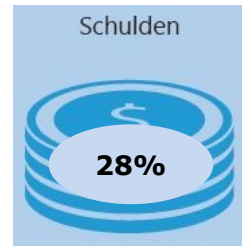
In **5** gevallen had de gemelde persoon verantwoordelijkheid voor kinderen jonger dan 18 jaar.

9% Uithuiszettingen

23% Woningvervuiling

26% Overlast

50 Mensen waren dakloos

26% van de gemelde personen betreft een huurder van de woningcorporatie

9% was huurder bij een particuliere verhuurder

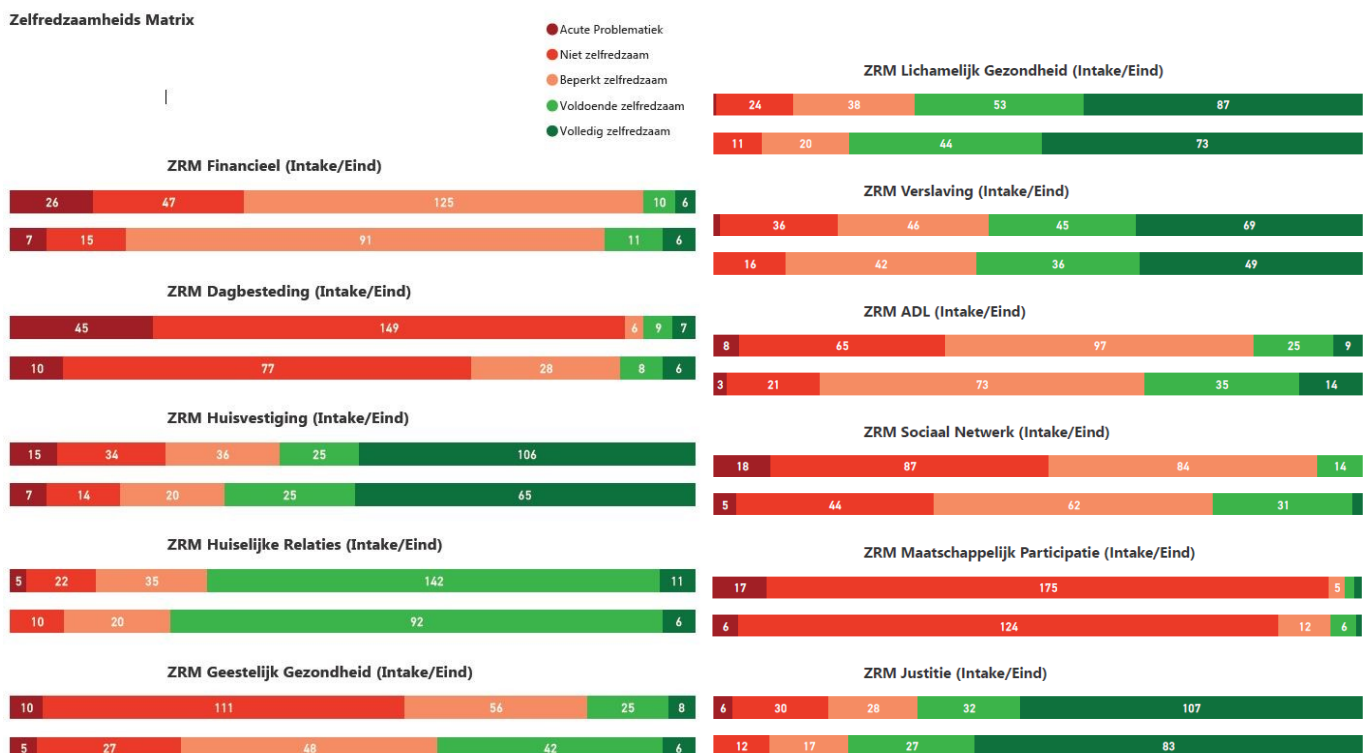
Zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid is het vermogen om te komen tot een adequaat mogelijk functioneren op de belangrijkste gebieden van het dagelijks leven. Daarbij hoort ook het (tijdig) organiseren van de juiste hulp op het moment dat je het niet zelf kunt.

Met de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM) kan de mate van zelfredzaamheid van cliënten worden beoordeeld op elf belangrijke leefgebieden. Deze leefgebieden staan vermeld in figuur 4.

Meer informatie over het instrument vindt u op: www.zelfredzaamheidmatrix.nl

Figuur 4. ZRM-scores totale groep bij intake en afsluiting

De scores van de **Zelfredzaamheid-Matrix** voor de totale groep bij intake en afsluiting zijn weergegeven in figuur 4. Daarin is te zien dat de zelfredzaamheid van cliënten in de meeste leefgebieden verbetert. Deze verbetering is het grootst op het domein geestelijke gezondheid. De ernst van de problematiek van cliënten met geestelijke gezondheidsproblemen verminderde.

De scores op de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM) laten daarnaast nog zien dat het cliënten veelal ontbreekt aan een steunend sociaal netwerk en dagbesteding en er geen sprake is van maatschappelijke participatie. Het organiseren en uitvoeren van het huishouden, administratie en andere complexe taken vormt bij veel mensen in deze doelgroep vaak een (terugkerend) probleem.

Personen met verward gedrag

Personen met verward gedrag is een veel besproken onderwerp van de afgelopen jaren. Na elk ernstig incident waarbij een verdachte met psychische problemen betrokken is, laait de discussie weer op hoe moet worden omgegaan met personen met verward gedrag. Er zijn afschuwelijke situaties geweest waarbij doden zijn gevallen. Maar slechts een enkeling is zo gevaarlijk; de meesten hebben gewoon hulp nodig.

Een aantal mensen met verward gedrag kan niet makkelijk zelf de weg naar hulp vinden. Of ze mijden zorg juist. Ze hebben vaak problemen op verschillende leefgebieden, bijvoorbeeld psychische problemen, zijn verslaafd, vervuild of hebben schulden. Het Vangnet OGGZ richt zich met zijn bemoeizorg aanpak op de doelgroep die zorg mijdt, meervoudige problemen heeft en in een zorgwekkende situatie verkeerd.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een sluitende keten in het kader van personen met verward gedrag. Samen met ketenpartners in het zorg- en veiligheidsdomein wordt deze aanpak in Zuid-Limburg vormgegeven. Diverse initiatieven zijn in dat kader in 2020 opgestart. Het Vangnet OGGZ is bij een aantal initiatieven betrokken.

In Zuidelijk Zuid-Limburg is het meldpunt zorgwekkend gedrag en de WijkGGD'er gestart en is het team uitgebreid met een straatpsychiater.

Verder is het Verbindingspunt Informatie & Advies (VIA) Zorg en Veiligheid Zuid-Limburg gestart. Het Vangnet OGGZ is hierbij betrokken op het moment dat een cliënt reeds bekend is bij het Vangnet óf wanneer een persoon bij geen van de ketenpartners bekend is. In zo'n geval wordt het Vangnet OGGZ gevraagd om in kaart te brengen welke problemen er spelen en een plan van aanpak te maken.

Wijk-GGD'er

De Wijk GGD'er is een pilot in Zuidelijk Zuid-Limburg.

De Wijk-GGD'er werkt als verbinder tussen de verschillende dienstverlenende organisaties, zoals de wijkagent, de huisarts en de GGZ, maar ook inwoners en het netwerk. Meer informatie is te vinden op de [website van de GGD Zuid Limburg](#).

De Wijk-GGD'er is een uitbreiding van de taken van het Vangnet OGGZ met preventie/signalering en vroeginterventie.

Signalering en vroeginterventie

Snel kunnen handelen, korte lijnen hebben met bijvoorbeeld wijkagenten en medewerkers van woningbouwverenigingen en gemakkelijk bereikbaar zijn voor burgers. Door vroegtijdig op signalen af te gaan, kan erger worden voorkomen. Bij het Vangnet OGGZ is dit al sinds jaar en dag het uitgangspunt. Echter door het grote aantal meldingen is er onvoldoende tijd hiervoor. De pilot Wijk-GGD'er biedt ruimte voor deze aanpak.

**Meldpunt
Zorgwekkend Gedrag
0800-1205**

7 dagen per week
telefonisch bereikbaar
van 8.30 tot 21.00 uur

Op 1 juli 2020 is het landelijk Meldpunt Zorgwekkend Gedrag van start gegaan. Voor de gemeenten in Zuidelijk Zuid-Limburg is dit meldpunt gekoppeld aan het meldpunt van het Vangnet OGGZ. Voor de gemeenten in de Westelijke Mijnstreek wordt dit in 2021 geregeld. Meer informatie is te vinden op <https://www.meldpuntzorgwekkendgedrag.nl/>

Meldpunt Onverzekerdenzorg

Mensen met verward gedrag zijn relatief vaak onverzekerd. Om dit probleem aan te pakken is een subsidieregeling ingesteld, zodat zorgaanbieders hun kosten voor geleverde zorg aan een onverzekerde kunnen declareren. Hiermee kunnen ook deze mensen de benodigde zorg krijgen.

De GGD heeft een actieve rol in deze regeling; de GGD fungeert als meldpunt en doet bovendien onderzoek. Het is de bedoeling dat als een zorgaanbieder zich meldt met een niet te declareren factuur, het Vangnet OGGZ zou moeten worden ingeschakeld om onderzoek te doen naar de onverzekerde(n) om deze toe te leiden naar een verzekering.

Toename meldingen

In 2020 zijn in Zuid-Limburg 731 meldingen gedaan door hulpverleners. Dit is 60% meer dan in 2019. Steeds meer hulpverleners weten het Meldpunt Onverzekerden te vinden en krijgen dus hun interventies aan niet verzekerde personen vergoed. 95% van deze meldingen zijn afkomstig van de ziekenhuizen in Zuid-Limburg. Met 78 meldingen is de GGZ tweede in lijn. De overige meldingen zijn afkomstig van apothekers, huisartsen en verloskundigen.

Toeleiden naar zorg

Vanuit de GGD wordt geprobeerd in beeld te brengen waarom iemand niet verzekerd is en of er nog sprake is van andere problematiek om de cliënt vervolgens door te leiden naar de juiste voorzieningen. Voor de meldingen vanuit de ziekenhuizen is dit vaak lastig omdat er onvoldoende (persoons)gegevens bekend zijn om verdere acties te ondernemen. Daarnaast blijkt dat het in veel gevallen niet om personen met verward gedrag (en dus mensen die niet zorgmijding zijn) ging maar een andere doelgroep betrof, bijvoorbeeld toeristen, seizoenswerkers die (kortdurend) werkzaam zijn in Nederland. Er vindt regelmatig overleg plaats met de ziekenhuizen om het proces te verbeteren, maar het blijft voor alle partijen moeilijk om te duiden wanneer er sprake is van zorgmijding.

**731 meldingen
onverzekerdenzorg**

Samenwerking

Binnen de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg is samenwerking en elkaar goed informeren van groot belang, uiteraard met in acht neming van de privacywetgeving.

Afstemming tussen diverse ketenpartners, zoals gemeenten, maatschappelijke opvang, woningcorporaties, politie, GGZ-instellingen, verslavingszorg en Veiligheidshuizen, vraagt om coördinatie en monitoring. Vangnet OGGZ initieert zelf overleggen en participeert in overleggen van bijvoorbeeld gemeenten en Veiligheidshuizen. Dat kan zowel op cliëntniveau zijn als op het gebied van beleid en afstemming.

Wachtlijst

Zowel in de Westelijke Mijnstreek als in Maastricht-Heuvelland is er in 2020 met name aan in het eerste en laatste kwartaal sprake geweest van een wachtlijst van gemiddeld 5 casussen. Middels wachtlijstbeheer vindt er een prioritering plaats, daarnaast wordt bij de personen die op de wachtlijst staan contact gehouden met de melder om meteen te kunnen handelen als de situatie zorgelijker wordt.

Vangnet OGGZ

Het team maakt deel uit van de afdeling Gezondheid en Maatschappelijke Participatie van de GGD Zuid Limburg. Er werken acht medewerkers met in totaal 6,3 fte (2,3 fte in de Westelijke Mijnstreek, 3,5 fte in Zuidelijk Zuid-Limburg en 0,5 fte coördinatie). De medewerkers hebben naast hun vooropleiding in de zorg de Post-HBO opleiding bemoeizorg gevolgd.

Conclusie

Vangnet OGGZ kijkt met tevredenheid terug op het jaar 2020, ondanks de bijzondere omstandigheden door COVID-19. Het aantal meldingen in behandeling is in beide regio's licht gedaald. Het aantal adviesvragen daarentegen gestegen. Dit heeft mogelijk te maken met de vele adviesvragen van ketenpartners in hun zoektocht naar een passende werkwijze in COVID-tijd. Daarnaast zou in Zuidelijk Zuid-Limburg de inzet van de WijkGGD'er ook nog een rol kunnen spelen.

De cijfers laten verder zien dat ook kenmerken van de doelgroep niet verschillen met voorgaande jaren. Het meest belangrijke is dat er een verbetering optreedt in de situatie van de doelgroep, als deze in beeld is bij Vangnet OGGZ. Het aantal jongeren onder de 25 jaar en ouderen boven de 65 is dit jaar weliswaar niet gestegen maar het blijft een aandachtspunt.

In samenwerking met ketenpartners slagen we er in om acute problemen op te lossen en om een basis te leggen voor stabilisering. Een deel van de OGGZ-cliënten zal hoe dan ook langdurig aangewezen zijn op zorg, om terugval te voorkomen.

Verder blijft de GGD Zuid Limburg de ontwikkelingen ten aanzien van een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag volgen en hierin meedenken. Het Vangnet is actief betrokken bij de Wijk GGD'er, het meldpunt Zorgwekkend Gedrag en het VIA.

Contact Vangnet OGGZ

088-880 50 16
vangnet@ggdzl.nl

Bereikbaarheid
Westelijke Mijnstreek
Werkdagen van 8.30 tot 15.00 uur

Zuidelijk Zuid-Limburg
Dagelijks van 8.30 tot 21.00 uur

Meer informatie over het Vangnet OGGZ of de Wijk GGD'er?

Op onze website www.ggdzl.nl kunt u ons vinden onder tabblad 'professionals' bij het onderdeel Openbare Geestelijke Gezondheidszorg.

Daar zijn ook onze jaarverslagen van vorige jaren te downloaden.

GGD Zuid Limburg

Afdeling Gezondheid en Maatschappelijke Participatie, unit Vangnet OGGZ

Postbus 33, 6400 AA Heerlen

T 088-880 50 00 www.ggdzl.nl

Voor vragen en opmerkingen kunt u zich richten tot Michel Limpens, afdelingshoofd Gezondheid en Maatschappelijke Participatie